СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 51. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 16-го березня 1944. No. 51. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, March 16, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО РІВНУ ПЛАТУ ЖІНОК І МУЖЧИН

ОЛБЕНІ (Ню Йорк). — Законопроєкт Тода, що передбачує зрівнання плати жінок з мужчинами у промислових підприємствах, перейшов в Асемблі без дискусії й без спротиву. Його передали тепер стейтовому сенатови до застанови й евентуальної рівнозвучної ухвали. На підставі законопроєкту плата жінок буде зрівнана з платою мужчин, коли йде про рівність обидвох полів і лише в деяких ділянках промислу, де йде про різницю сил при роботі, можна буде окремо думати про працю жінок. За кожне легковаження цього закону підприємства будуть платити $50 кари до стейтового фонду. Але релігійні, добродійні та наукові фундації, які не працюють для зиску, не підлягають цьому законови. — Леґіслятива приняла теж законопроєкт, що плата мужчин понад 21 літ не сміє бути нижчою від плати жінок в промислових підприємствах.

З інших справ важною є приняття законопроєкту про творення окремих відділів для молодечих пороків („делінквенсі") при звичайних поліційних судах („меджистрейт кортс").

СТРИМАНО ВІДКЛАДАННЯ СЛУЖБИ НИЖЧЕ 25 ЛІТ.

ВАШИНҐТОН. — Директор Поборової Служби, Луїс Б. Герші, проголосив постанову, що починаючи з сьогоднішним днем будуть стримані всі випадки відложення військової служби для всіх хлопців нижче 25 літ життя. Щойно, хто має 26. рік може старатися про відложення служби з різних причин, головно через працю в „критичних" ділянках воєнного промислу. Відповідні інструкції вже вислано до стейтових директорів Поборової Служби.

СЕНАТ ПРИНЯВ КОМПРОМІСОВИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ГОЛОСУВАННЯ ДЛЯ ВОЯКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Сенат приняв законопроєкт, який передбачує право голосування для вояків у чинній службі при помочи федеральних бальотів, але на підставі стейтової приналежности, коли вони находяться поза границями краю. Колиб вояк не дістав бальоту від свого стейту вчас, тоді він може зажадати права виконати голосування на підставі свого права громадянства, але в такому випадку вояк буде міг голосувати лише на федеральних кандидатів.

АРМІЯ ЗАБУЛА ПРО СЕРЖАНТА НА ВІДПУСТЦІ.

АТЛАНТИК СИТІ. — Штабовий сержант Джан Б. Зілор з Конетикат вернувся в січню 1943. р. з африканської виправи і дістав відпустку зо служби. Військова команда сказала йому, щоб виждав дальших росказів. По 13 місяцях мати сержанта дістала з воєнного департаменту повідомлення, що армія не може найти місця перебування її сина. Зілор зрозумів, що це вже час на вижидане припоручення і зголосився без проволоки до служби.

НАРОДЖЕННЯ ПЯТЕРНЯТ В АРҐЕНТИНІ ТРИМАЛИ В ТАЙНІ.

БУЕНОС АЙРЕС. — Ґарна 42-літня італійська жінка Вальота Діліженті породила пятернята ще в місяцю липню, але тримала це в тайні, щоб її не докучали різні відвідувачі подібно, як це було з родиною Діонів в Канаді. Її чоловік Франко Діліджентi є небагатим господарем на передмістю. Вони мали вже троє дітей перед тим. При породі пятернят була лише повитуха. Між пятернятами є три дівчинки, всі охрещені на імя Марія з додатком другого імени, і два хлопці, Карльос і Альберто. Ґазетярі, провіривши факт, дивуються, як можливо було втримати в тайні такий факт, що стався в столиці краю.

ҐРІН ВІДКИНУВ ДОМАҐАННЯ РУЗВЕЛТА.

ВАШИНҐТОН. — Предсідник Американської Федерації Праці Вилйем Ґрін оголосив, що федерація не приймає проекту президента Рузвелта, щоб Конґрес Промислових Орґанізацій (СІО) мав свою окрему репрезентацію на конференції Міжнародного Бюра Праці, що збирається в Філядельфії 20. квітня. Як причину подав Ґрін це, що в минулому лише Американська Федерація Праці репрезентувала американські робітничі кола на на міжнародному фронті.

ФАХОВИЙ ЗЛОДІЙ ВИРУЧИВ АДВОКАТА.

НЮ ЙОРК. — З доручення окружного прокуратора арештовано адвоката Е. Лерфелда, під замітом купування крадених річей від фахового вломника Сема Кроче. Адвокат мав боронити вломника за якісь злодійства, постарався за випущення його на волю за кавцією, потім порадив вломникови викрасти машини до писання і інші канцелярійні приладдя з одної фірми і заплатити ними адвокатови, а опісля зголосив признання клієнта, як винного злодійства.

Німеччина нерівна Аліянтам в повітрі

ВАШИНҐТОН. — Перехвалки Німеччини про її вищість у повітряній боротьбі рішучо не витримують критики, як це виказав заступник предсідника Ради Воєнної Продукції Чарлз Е. Вилсон. Німці не лише переможені в повітряній боротьбі, але вони теж недотримують кроку в продукції літаків. Теперішня продукція літаків в Америці виказує 350 штук денно. Рівнобіжно йде продукція ще в Анґлії й інших аліянтських краях. Німці втратили багато літаків у боях на Середземному морю, а теж і на російському фронті. Донедавна Анґлія продукувала ще літаки на Тихому океані, а Злучені Держави випродукували в трьох роках 153,061 літаків, з них було 105,126 боєвих. Із усіх літаків є чинних тепер ще 122,000. Крім цього вислано 28,000 американських літаків на поміч Аліянтам.

ГЕЛИФЕКС ПЕРЕДБАЧУЄ ПРОПАҐАНДИВНУ ВІЙНУ

БОСТОН. — Британський амбасадор до Злучених Держав лорд Ґелифекс остерґав американське населення перед можливістю пропаґандної війни збоку Німеччини, щоб осягнути компромісовий мир. Це сказав Гелифекс у промові на обіді членів Бостонської Торговельної Палати. „Коли німецькі ґенерали" — говорив Галифекс — „прийдуть до висновку, що вони переможені, тоді перейдуть до оборони і будуть пробувати спричинити якнайбільші втрати в поході Аліянтів. Ми будемо мусіти платити кровю й слізми за кожну милю, яку ми добудемо. Водночас із завзятою обороною німці пустять в рух завзяту політичну офензиву".

АМЕРИКАНСЬКА СУБМАРИНА ЗАТОПЛЕНА НА ЯПОНСЬКИХ ВОДАХ

ВАШИНҐТОН. — Американська підводна лодка Корвіна запустилася задалеко від своєї бази на японських водах і попала під обстріл японських гармат. Вона більше не вернулася із своєї виправи і тому треба вважати її за страчену. Це була одна з найновіших субмарин, містоти 1,525 тон, а випущена до служби в серпню 1943. р. Командантом Корвіни був 35-літний Родерик С. Руні з Ню Йорку. Крім нього було на ній ще 65 офіцирів і мужви як залоги. — Ці відомости подав до прилюдного відома секретар фльоти.

Чорчил натякає на блокаду Ірляндії

ЛОНДОН. — Підчас дебати над політикою Британії супроти Ірляндії в британськім парляменті премієр Чорчил дав до зрозуміння, що Британії відай прийдеться повести проти Ірляндії блокаду. Він дав теж до зрозуміння, що це буде тільки перший крок супроти Ірляндії, себто що за ним підуть ще інші міри.

ФІНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ВІДКЛАДАЄ РІШЕНЯ МИРА ДО НАСТУПНОЇ СЕСІЇ

ГЕЛСІНКІ. — Фінський уряд подав комунікат, що фінський премієр Лінкоміс предложив парляментови на тайному засіданню звіт з відповіди советського уряду на пропозицію Фінляндії щодо мира та що парлямент постановив відложити справу до наступної сесії.

Шведська преса пояснює, що це означає, що фінський парлямент дав урядови вотум довіря, а відкинув советську відповідь на фінську пропозицію.

Не дивлячися на те, в фінській столиці всі говорять тільки про мир з Росією. Багато фінців дивиться на Америку як на спасителя Фінляндії в цій кризі.

Советський уряд предложив Аліянтам текст своєї відповіди на фінську пропозицію.

Московське радіо остерігає фінською мовою Фінляндію, Румунію й Мадярщину зірвати з Гітлером та вийти з війни або рішитися бути знищеними разом з Гітлерівською Німеччиною.

ЗАПОВІДАЮТЬ РУМУНСЬКІ МИРОВІ ЗАХОДИ

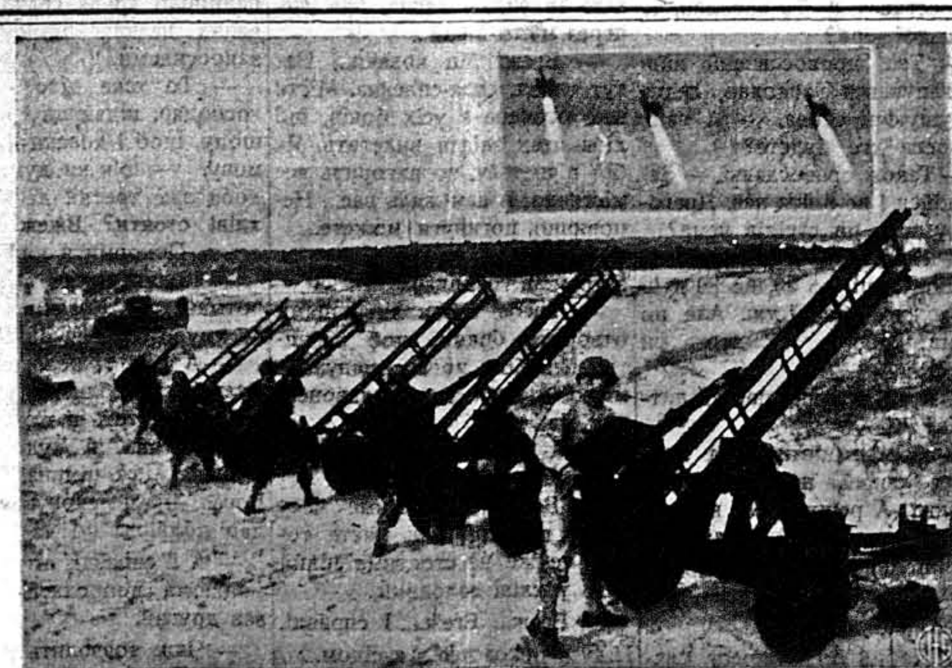
АНКАРА (Туреччина). — Звідси виїхав до Каїра князь Барбу Стірбей, один з румунських мирових емісарів. Він мав уже тут розмови з британськими дипльоматами, а виїздить до Каїра з виразним наміром подати британцям і американцям румунські мирові пропозиції.

Тут ходять вісти, що советський уряд дуже невдоволений з коншахтів британців і американців з аґентами румунського диктатора Антонеску, коли в Бесарабії чути гуки російських гармат.

Взвязку з місією князя Стірбея підчеркують, що він не міг виїхати з Румунії без дозволу німців, з чого ґазетярі роблять висновок, що цим посуненням німці сподіваються вбити клин між британців і американців з одного боку та советський уряд з другого. Через те в дипльоматичних кругах висказують навіть здивовання на поведінку британців і американців.

МОНТҐОМЕРІ ХВАЛИТЬ НЕНАЦІСТИЧНИХ НІМЦІВ

ЛОНДОН. — У своїй промові до вояків, виголошеній підчас інспекційної подорожі по таборах інвазійних військ у Британії, ґенерал Монтґомері заявив, що треба розрізняти між старшими німцями, які не перенялися націзмом, а молодю, що перенялася гітлерівським фанатичним націоналізмом. Він казав, що старші німці це коректні люди, уважливі для інших, навіть для воєнних бранців.

РАКЕТОВІ ЦІЛІ. — З цих гармат вистрілюється цілі, за котрими потім женуться літаки, острілюючи їх зо своїх гармат. Сцену знято у таборі Дейвиса, в Норт Каролайні, де вправляють протилетунських гарматчиків. — Світлина вгорі показує таку ракету по вистріленню в повітря.

НІМЦІ ПІЙМАНІ В ПАСТКУ В ПІВДЕННІЙ УКРАЇНІ

МОСКВА. — Команда советських військ подає в своїм комунікаті, що війська ґенерала Родіона Малиновського на третьому українському фронті захопили в пастку кілька німецьких дивізій в околиці Снігурівки й Березнюватого, коло 37 миль на схід від Миколаєва, вбили 10,000 німецьких вояків, узяли в полон 4,000 та забрали великі припаси воєнного матеріялу. В той день червона армія заняла 220 місцевостей.

Червона армія має в своїх наступах два обєкти: Миколаїв на полудні та Винницю на півночі, в центральній Україні. На полудневім секторі вона заняла між іншим Білозерку, коло 6 миль від Херсону, котрого заняття відриває німцям відступ з Криму. В напрямі Винниці, де німці пробували контрофензив від довшого вже часу, та все безуспішно, найзавзятіші бої йдуть тепер коло Гуменного.

З фронту на захід від Проскурова не подано нових вісток. Правдоподібно в Тернополи ще далі йдуть вуличні бої.

АМЕРИКАНЦІ ЗНОВУ БОМБАРДУЮТЬ РИМ.

НЕАПОЛЬ. — Ґрупа американських літаків системи „Мародер" вдарила по варстатах Пренестіяна в східній частині Риму, а літаки системи „Мичел" били по залізничих двірцях у північній частині Риму. Обі ґрупи стрінулися з невеликим протилетунським огнем. Перша формація стрінулася з великим відділом ворожих боєвиків та зострілила один літак.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ЗАКИДУЄ НІМЦЯМ УЖИВАННЯ РИМУ ЯК ВІЙСЬКОВОГО ЦЕНТРУ.

ВАШИНҐТОН. — Підчас своєї конференції з пресою президент Рузвелт змалював німців як войовників проти релігії, які обезчестили Рим, зробивши з нього військовий центр. Він говорив, що Гітлер і його прихильники ведуть безпощадну війну проти церков усіх вір. Він протиставив Гітлеровій політиці супроти церков аліянтську політику, котра признала свободу віри за одну з основних засад, за яку ведеться теперішня війна. Аліянти, мовляв, старалися усюди щадити культурні й релігійні памятки.

Слова президента пояснюють як заяву, що як ворог буде далі вживати Риму як „військового центру", то його американці не зможуть охоронити, як це сталося вже з відомим монастиром на горі Касіні.

ЗБИЛИ 65 ЯПОНСЬКИХ ЛІТАКІВ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Американські повітряні сили доконали ще одного розторощуючого нападу на японську базу в Веваку, на Новій Ґвінеї, де вони за три дні зострілили 65 ворожих літаків.

Острови Говей і Буджо Луо, що лежать у ґрупі Адміральських островів, очищено з усякого ворожого спротиву.

ЗБОМБАРДОВАНО 7 ОСТРОВІВ НА ЦЕНТРАЛЬНОМУ ПАЦИФІКУ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Літаки армії й фльоти били по японських базах на центральному Пацифіку, головно по островах Маршальських і Каролайнах.

Підчас атаки на 4 східні острови Маршалів висаджено в повітря великий маґазин зброї й ушкоджено гарматні інсталяції.

НАКЛАДАЮТЬ НА ВОРОҐА В БУРМІ НОВУ ПАСТКУ.

НЮ ДЕЛІ. — Британські імперіяльні війська доперли вже до горішного бігу ріки Чиндвина в північній Бурмі та обходять крило японської армії, що відступає з долини Гуконґу. Вони стараються відтяти японцям відворот.

У цих операціях велику ролю відґрають американські бомбовики середньої величини та американські боєвики.

НАЦІСТИЧНИЙ РЕЙД НА ЛОНДОН.

ЛОНДОН. — У вівторок уночі німецькі літаки повели на британську столицю перший рейд від 8. березня. Рейд був короткий, але сильний; ворог обмежився до скидання пожарних бомб.

Підчас того атаку знищено 6 ворожих літаків над столицею, а потім ще 2 над Каналом.

Того самого дня американські „тондерболти" напали на ворожі інсталяції в північній Франції, не стрічаючи ворожої опозиції.

ЮГОСЛАВСЬКИЙ ВІДДІЛ У ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ ГОТОВИЙ ДО ВІЙНИ.

МОСКВА. — В югославськім таборі під Москвою відбулося парадне доручення прапора югославському відділови, що збирається воювати в рядах червоної армії. Прапор дарував відділови маршал Тіто. Параду приняли офіцири червоної армії та югославських, польських, чеських і французьких відділів, що воюють у червоній армії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокє число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

РУМУНСЬКО-МАДЯРСЬКА ГРА ЗА СЕПАРАТНИЙ МИР

Від довшого вже часу йдуть з різних сторін вісти, що мадяри й румуни ведуть спільну акцію замиритися з Аліянтами. Останні такі вісти приходять з Туреччини, звідки навіть прийшли вже чутки, що для уможливлення такої акції в Румунії мається доконати переміни уряду та поставити на чолі його замісць диктатора Антонеску хлопського провідника Маню.

Що ці чутки оперті на правдивих фактах, цим разом важко сумніватися. Нема найменшого сумніву, що в Румунії й Мадярщині мають уже цеї війни по вуха. Знають уже й румуни й мадяри, що з неї вони зискати не можуть нічого з того, що вони з неї колись сподівалися зискати. Як довго німецькі армії йшли в Росії на схід, так довго й Румунія й Мадярщина могла ще думати, що за плечима німецьких військ і Румунії й Мадярщині щось капне, припаде якась територія, може якийсь вплив, може впаде якась окрушина з німецької трапези. Нині, коли німецькі війська женуть з Росії на шию, коли німці вже про панування в Росії не думають, то й румуни й мадяри перестали вже вірити, що їм щось обірветься. Тому так, як колись мадяри й румуни скочили на німецький віз, як він котився до перемоги, тепер пробують з того воза зіскочити, хоча при зіскоку з воза в русі можна собі поломати зуби.

Власне німецькі приятелі румунів і мадярів тепер так грають, аби румуни й мадяри собі зуби ламали. Могло здаватися, що, дізнавшися про заходи румунів і мадярів відскочити від німців, німці стрінуть їх у старий спосіб, в який стрінули наприклад заходи італійців зробити з Аліянтами сепаратний мир. Можна було сподіватися, що Гітлер заарештує Горту та Антонеску та перебере в свої руки владу над Румунією й Мадярщиною. Замісць цього ми бачимо, що Німеччина немовби то й сама піддержувала румунські й мадярські спроби до сепаратного мира.

Розгадка цеї дивної тактики в тому, що Румунія й Мадярщина властиво не можуть зробити угоди з усіми Аліянтами. Вони можуть зробити угоду тільки з тими з Аліянтів, що є під руками, а цими є: совєтська Росія. Тимчасом мадяри й румуни з совєтською Росією угоди не хочуть робити, бо вони совєтську Росію постійно ненавиділи, нею погорджали й її боялися. Вони проти неї слали на німецький приказ великі посилення, і нині сподіваються, що совєтська Росія хоче їм за це пімстити. Знаючи це, мадяри й румуни пробують навязати якісь звязки з Америкою й Британією, аби вони їх рятували перед совєтською Росією.

І знаючи це, німці підбехтують румунів і мадярів до мирових заходів, бо це викаже румунам і мадярам усю фантастичність їх пляну. Зрештою, рахують німці, якби румунам і мадярам удалася штука погодитися з Аліянтами, то Аліянти не бомбардували би Румунії й Мадярщини, де всі фабрики працюють „овертайм" для Гітлера.

Де є молода інтеліґенція?

Таке питання ставить канадійський часопис „Українські Вісти" (з 7. березня) в статті „Лицем до народу". Бере під увагу, що ряди старшого громадянства проріджуються. А молоде покоління зростає, але як по відході старших провід у громадськім і релігійнім життю перебирає в свої руки молодше покоління, то так є, що:

„...майже в кожному випадку можна завважити, що коли в заряді народнього дому чи парохії були старші фармери, робітники, склепарі, або ремісники, то після них ті уряди переходять на їх синів, але також — фармерів, робітників і ремісників. Як не було колись, так нема і тепер, з малими винятками, нашої інтелігенції в проводі наших товариств і парохій".

Давніше тої інтеліґенції майже не було, або було дуже мало, а тепер є вже тисячі нової інтеліґенції, але „між тими людьми лиш „білі круки" займаються народньою роботою, а більшість з них живуть для себе і ще „згори" дивляться на тих своїх товаришів, що то народньою роботою займаються".

Лиш „білі круки" з молоді займаються народною роботою — теж і в нас. Та ствердити ось те недомагання, не значить вже зарадити лихови. Так є і з порушеним згаданим часописом питанням. Та щоби позбутись недомагань, треба вміти їх спершу добачувати, а потім видвигати на публичну арену, щоб їх таким чином всесторонно обговорити, шукаючи причини лиха і способів заради. А щоб це осягнути, треба дати голос старшому і активному молодому поколінню, бо як одні так і другі мусять зговоритись і прийти до певних заключень, якщо має наступити якась зміна в практичному життю.

Вертаючи до згаданої статті, передамо з неї таке:

* * *

Улюбленою вимівкою тих наших інтеліґентів, що не беруть участи не то в проводі, але і в праці наших товариств і парохій, було і є те, що в наших товариствах ведеться примітивна праця: нецікаві, а то й понижаючі представлення, танці, поганенькі концерти і тим подібне. Говорять вони, що світ поступив далеко вперед від тих часів, коли того роду праця була цікава.

Гаразд. Може воно й так. Але якраз обовязком людей з вищою освітою є піднести рівень тої культурної й мистецької праці в наших товариствах. Що робило й зробило старше покоління, це вже належить до історії, але воно таки щось зробило. Здобутки старшого покоління перед нами по всій Канаді і на них ми щодня глядимо. Тепер черга на молодше покоління — деякі ділянки поширити й удосконалити , деякі, неторкані, започаткувати. Сидження на вигідних честерфілдах, при бриджу чи інших розривках і безцільне критикування „стариків" не принесе нікому ніякої користи. Треба піти між нарід, в маси і там поділитись з народом своїм знанням, вказати на похибки й показати ліпший спосіб. Остаточно — стати в проводі народу.

Найвищим щаблем народньої праці є політичне представництво. В нашім народі принялась думка, що порядний чоловік не повинен „пхатись до політики". Те, що в інших народів є ідеалом — бути в законодатних установах, бути при кермі держави, не тільки боротись за спільні інтереси народу, але бути в проводі, на чолі тої боротьби, це в нас називається згірдливими словами, негідним порядних людей. Зате оґоїзм (самолюбство — „моя хата зкраю"), життя для себе й малого гуртка людей коло себе, уважається „стандартом"" життя тих порядних людей, яких нічого не обходять збірні змагання свого народу, чи всіх народів краю, в якім вони живуть.

Як канадійська політика була чи є засмічена демаґоґічними, обманними кличами, то треба ті кличі проаналізувати перед народом, вказати на їх фальшивість і виперти їх здоровими, будуючими. Якщо канадійська політика засмічена демаґоґами, тобто людьми нечистими й нечесними, їх треба виперти з політичного життя й показати народнім масам що політика, це не „рекет", це не прибіжище для всякого роду шарлатанів, брехунів і руїнників, але що політика. а тимбільше політичне представництво, послування, це в першій мірі служба, яка вимагає тяжкої, впертої і чесної праці для народу і для держави.

Коли чесні й порядні люди усуваються від народньої роботи, а особливо від політики, то вони — може й несвідомо, доводять до ще більшого погіршення й забагнення відносин, бо тоді зло розпаношується всевладно, не зустрічаючи ніякого опору.

Ці річи важні для всіх нас особливо тепер, коли різні політичні напрями, основані на нових економічних і суспільних програмах, змагаються за впливи в народі, в тім і за впливи в нашій суспільности. Ми не повинні дозволити, щоб політичне життя далі проходило попри нас, лишаючи нас на боці. Стати в проводі нашого народу в Канаді не тільки в його збірній, народній і церковно-релігійній праці, але також повести свій нарід до більшої, зорґанізованої участи в політичнім життю цього краю — це обовязок наших інтеліґентів. Це їх обовязок народній, як синів українського народу. Це їх обовязок горожанський. Це також їх обовязок моральний, як тих, що маючи більше таланів, повинні вказати свому меншому братові шлях до кращого життя, повести його по тім шляху і навіть боронити його на тім шляху.

Та заки наша інтеліґенція зможе стати в проводі народу, вона мусить зблизитись до того народу, не лиш жити з нього, але й жити з ним і для нього. Іншими словами треба обернутись лицем до народу!

Голос про режім Сталіна

В британськім журналі „Найнтінт Сенчюрі енд Афтер" помістив вступну статтю відомий журналіст Ф. А. Войгт, що свого часу виступив в „Манчестер Ґардієн" з дуже гострою критикою польського режіму супроти українців (часи польської „пацифікації"). Теперішня його стаття обговорює відносини в совєтській Росії і настрій населення до Сталіна. Сенатор Гвілер з Монтани помістив цю статтю як промову в рекордах американського конґресу. Стаття буде теж інтересною і для наших читачів. Тому містимо її в перекладі.

„Всі інші европейські потуги почуються свобідними, скоро лише впаде мілітарна сила Німеччини. Одна лише Німеччина може загрожувати Росії й Франції, і ніякої іншої держави вони не потребують боятися. Зате Анґлія може бути загрожена збоку якоїнебудь европейської держави, або спілки держав. Щоб бути готовою на таку можливість, Анґлія мусить бути готовою до війни в обороні кожної справедливої справи. Тому теж вона мусить мати імперію".

Оце вступні завваги в статті Войгта, котрій він дав наголовок „Стійности Російської Закордонної Політики". По вступі виявляє Войґт такі завваги:

„Для Росії німці становлять націю, яку треба позбавити національного характеру, опісля переродити, а ще дальше приноровити до російських національних потреб".

Опісля подає автор таку картину російського життя під Сталіном:

„Сила російської держави спирається на трьох чинниках: На „Народнім Комісаріяті Внутренних Дел" (Н. К. В. Д.), що творить властиво тайну поліцію, звану давніше О. Г. П. У.; на збройній силі і на робітничих таборах. Робітничі табори це установа єдина в своїм роді в модерному світі.

Загибіль робітників в робітничих таборах.

„Робітничі табори складаються з мужчин і жінок (головно з мужчин), котрих засуджено на інтернування в робітничих таборах за справжні або видумані політичні провини. Пересічний час кари доходить до 8 років. Та тому, що присуд може бути автоматично продовжений, засуджений не має ніякої або дуже малу надію вийти з табору, навіть колиб він витримав 8 літ.

„Умовини, серед яких засуджений живе є цього роду, що він має дуже незначну можливість остати при життю. Він зправила вважається за втраченого для своєї родини, котра змісця вичеркує його зо спису живих. Роблено різні спроби порахувати число таких таборів, одначе нема способу устійнити цілої правди. Число відоме хіба найвищій владі та тайній поліції Н. К. В. Д. В самій Росії нараховують позамиканих в робітничих таборах від 10 до 18 міліонів людей. Число робітничих таборів доходить до тисячів. Вони приміщені в просторих недоступних околицях і тому втеча з них неможлива. Отже уряд має під своїм розпорядком величезну кількість робітників, яких може довільно перекидати. При помочи тих робітничих таборів уряд може виконувати велитенські публичні роботи, як: копати канали, будувати дороги, летунські поля, і т. п.".

Ніхто в Совєтах не є безпечний.

„Найменша політична провина або найменше підозріння вистарчає, щоб звичайну людину перенести на ціле його життя до робітничого табору. Ці табори є безприкладним способом застрашування. Ледви чи є яка родина в Совєтах, яка не малаб батька, свояка або приятеля в робітничім таборі. Майже кожен дорослий чоловік знає, що його черга може прийти кожної хвилини".

Масове виселення населення України.

Автор згадує про спеціяльний устрій держави, який не дозволяє людині найматися на роботу в любому місці, а потім пише:

„Міліони совєтських підданих переселено з однієї частини совєтського Союзу в другу. З України депортовано масово населення на Сибір. З достовірного джерела стверджено, що депортовано 9,000,000 українців. Тут мішається господарські відносини з політичними. А так, як в цілій совєтській системі, що обіймає не лише цілковиту контролю над колективами, але теж і над кожним поодиноким чоловіком, неможливе добровільне переселення, тому і переселення робітників є примусове. Але воно має теж політичну ціль на оці".

Неспокої під Сталіном.

„В Росії запанувало широко-розгалужене незадоволення й неспокій серед міліонів селян, які находяться на вигнанню й хочуть дістатися домів.

Там запанувало теж економічне нещастя. У деяких областях панує голод. Одначе армія мусить якось мати прожиток. І так, як в краю накопичилося багато проблемів, так Сталін якось зробив себе паном червоної армії".

Відмежения Росії від світу.

„Було все першим завданням російських деспотів недопустити, щоб люди мали можливість порівнати своє життя з життям інших людей. Оце причина, чому Росія відрізала себе від решти світу і чому нарід підданий під урядову пропаґанду так, як ніякий інший нарід на світі. Населення приневолюється вірити, що хоч як зле є в Росії, то в інших державах ще гірше. Наслідок того такий, що хоч в Росії панує невдовілля і люди ненавидять свій уряд, вони не хочуть переміняти теперішнього ладу на інший, за виїмком старих людей, що памятають старий лад. Між селянами панує загальний голод землі, бо вони не є її власниками і не можуть нічого придбати для себе. Одначе, хоч як велике бажання посідати землю, люди не мають сили це бажання здійснити. Проти совєтського режиму неможливо зорґанізувати опозицію і тому там не можливий інший лад крім того, що його придумав Сталін".

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застережені

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

41)

Переждавши поки замовк гомін — звідуни перекрадалися здовж частоколу. Місцями частокіл дотикав вуглів хлівів, чи стодол, на однім рівні з тиловою стіною. Йшли далі, на стодолу чейже не полізеш! Але далеко, під лісом доглянули хлів чи стодолу зовсім частоколом не відгороджену. Коло вугла від подвіря частокіл сяяв діркою, хоч повздовжні платви міцно прибито до вугла дубовими кілками. Мабуть господарі викинули навмисне пару дубків для виходу в ліс по своїм потребам, а драгони ще не встигли побачити й залатати. До хліва прибудована шопа, з другого боку подвіря у віддалі стояла кміть. Від вулиці хата обсаджена плакучими березами.

Трьох козаків прошилися в діру, решта залишились зовні, на всякий випадок. Двох притаїлося у шопі, один у тіні берез підійшов до вікна. Затарабанив пальцями по сухому натягненому замісць шиби міхуреві. В хаті загомоніли, почувся плач дитини. Врешті скрипнули двері і вийшов зарослий сивою бородою господар. Козак відскочв від хати.

Господар боязливо оглянувся, і хрестячись та шепчучи молитву подався назад. Думав, що певно йому причулося. Звідун вийшов зза берези й потиху окликнув його. Господар пристанув.

— Хто це? — запитав неголосно.

— Тсс... — положив пальці на уста запитаний. Знаками поманив господаря у шопу. Той підійшов, та коли побачив ще двох — з ляку знов пристанув. Хотів закричати, але перший вшидко затулив господареві рот, одночасно шепотом заспокоюючи його:

— Не бійся, нічого поганого тобі не станеться. Дивись, ось тобі хрест святий — перехрестився. — Ти католик, чи грецької віри?

— Та... провославний ніби — зацукався господар, ледви видушуючи слова. — А ваші милости хто будете?

— Також православні. — Заспокійся і не бійся нас. Драгонів у тебе чи сусідів нема?

— Нема! Вони всі на шляховій вулиці, по 20, по 30 душ на кожному обійстю. Але по вулиці ходять. Та хтож ви такі?

— А ти, старий, любиш литвинів?

— Є між ними пара лепських людей, наших, православних. А решта сама німота. В день ходять по хатах, все догори дном повертають, Бог би їх покарав.

— Правду кажеш?

— Побий мене хрест святий! — перехрестився господар. — Чогож ви від мене хочете? Хто ви, справді, такі? — питав вже сміливіше.

— Ну, а козаків ти любиш? — допитувався все той же козак.

— То ви козаки? — Бійтеся Бога! Таж тут повно комонника у місті, а на Припять пішло їх сила-силенна. Пів дня через місто йшли...

— Еґеж! Ми козаки... Нас тут також сила-силенна. Місто вже оточене з усіх боків, що хіба птах звідси вилетить. Як бій пічнеться, то вигорить все містечко. А нам жаль вас... Неповинно, погинути можете...

— То щож робити? — аж затремтів господар.

— Треба якось хитрощами отворити брами, щоб козацтво без бою могло опанувати місто. А знак подати дзвоненням, чи що?

— А вартаж? — почухався в чуприну господар.

— Варта не матиме часу знаку подати. Виж маєте товар, чейже не стоятиме цілий день у хліві голодний?

— Еґеж... Еґеж... І справді. Піду я поговорю з сусідом...

— Ні, ти не підеш. Поклич кого і його пішли, нехай сусідів покличе до тебе. Але вважай! Головою ризикуєш! Козаки знов поховалися в шопі. Господар викликав з хати хлопця. Хлопчак стрібнув через пліт в один бік, за кілька хвилин в другий, не виходячи на вулицю. Швидко за ним надійшло трьох селян, здивованих незвичайними нічними запросинами.

— То таке діло — почав господар, підвівши сусідів під шопу, щоб і козаки чули розмову. — Як ви думаєте, худоба вже третий день буде в хліві стояти? Вжеж і трави нема.. Покормити нічим.

— Колиж наказ такий того ротмайстра. Козаків боїться, — хмуро озвався один.

— А деж ті козаки? Як би були десь поблизьку, то зявилибся... А тож ні слуху ні духу про них. А худоба нидіє в хліві. Цеж німина. Гріх від Бога... — переконував господар подвіря.

— А й справді, пітиб до коменданта попрохати, — сказав другий.

— Чиж дозволить? — сумнівався третий. — Ще канчуків накаже дати!

— А попросити пан-отця! Може його послухає — підохочував господар. — Ну, тай до церкви позвонити здалобся. Адже неділя свята!

— Справді, — погодилися всі. — Підемо до пан-отця, таки зараз. Ще й інших господарів закличемо.

Починало дніти. Селяни пішли. Господар підійшов до козаків.

— Ти бо безуроку, й розумний чоловіче! — Все залагодив, як не можна краще, — привитали його козаки.

— Може щось з того й вийде. Але що я з вами пічну? Де вас подіну? Адже день скоро!...

— То хіба у хлів, на вишки, коли сіна, чи соломи хоч трохи є.

— Є, то воно є. Чиж вам безпечно там буде?

— Не першина на небезпеку. І ждати довго чей же не будемо. А ти, чоловіче добрий, не гніватимешся, що ми поробимо дірки у стрісі? Оглядатимемо вулицю, на ліс також треба око мати. Та й втікати, колиб так прийшлося, придасться. В осени направиш, коли Бог здоровля пішле.

— Аби тільки й шкоди! — заспокоїв їх господар.

— І ще одно — докинув той же козак. — Чоловічина ти, як бачимо, добрий, не маємо причин тобі не вірити. Але все певніше буде, коли ти перебудеш тих кілька годин з нами. Крім тебе ніхто не знає, що ми тут. Все спокійніше буде нам, та й тобі. Лихого від нас тобі нічого не станеться, не бійся...

Відославши двох своїх товаришів ззовні до постою козацьких полків, козаки з господарем подерлися на завалені сіном вишки. Під самим стропом продерли по кілька сніпків покриття з обох боків — від міста і від лісу. Заглядали в отвори, та ніочго ще не було видно — все у містечку ще спало.

— Та з хати вискочив був хлопчак, що бігав по сусідах, — видно відсутністю господаря в хаті занепокоїлися. Господар мусів з вишок злізти, сказати хлопцеви, що він досиплятиме на сіні. Настав час нетерплячого вичікування надходячих подій.

(Дальше буде).

Юлія М. Шустакевич.

КЛЯРА БАРТОН

(Основниця А. Ч. Хреста).

Як далеко сягає память про давнину, так і давними є згадки про війни між народами. Злучені Держави Америки теж були вже нераз тереном крівавих воєн за волю американського народу. Так вже є споконвіку, що волю народу треба здобувати кровю і терпіннями. А нарід за свої права готов на все; готов проляти кров своїх борців, які стають до боротьби з ворогом і кладуть на полі бою свої голови, а многі з них вертають домів каліками на ціле життя.

Давнішими часами дуже багато вояків гинуло на війні, бо не було кому подати їм рятунку та заопікуватися ними, як були ранені. І багато цивільного населення терпіло страшні елементарні нещастя, пошести, голод та різні нещастя, які тільки може принести зо собою війна. А нарід, як нарід; чим більш нещасть, тим більш він хилиться під тягарем, поки не зявиться чиясь сильна рука, що може зарадити його горю.

З вибухом американської війни, за президента Линколна, на полі бою зявилась жінка, яка на вид цих страшних терпінь започаткувала орґанізовану поміч раненим воякам. Цією жінкою була Кляра Бартон. Вона пішла на фронт як охотниця, щоби влекшувати терпіння, нести поміч і завивати рани, що саме промовляло до її мягкого серця. Вона віддалась цій гуманітарній праці цілою душею. Про цю американську героїню маю на меті дещо розказати: хоч деякі факти з її життя і праці.

Кляра Бартон родилась в Аксфорд, Масс., на саме Різдво, 25. грудня 1821 року, в родині капітана Степана Бартона. Доростаючи до літ, молода Кляра стала сама собі проблемою. Рвалася у ширший світ; бажала діл. І не диво, що на пятнацятому році свойого життя наділа довгу сукню, як усі дорслі в тих часах панночки, заложила коси вгору, попрощала батьківський дім та пішла шукати щастя в учительськім званню. Це були якраз початки шкільництва в Америці. Десь коло 1836 року. В деяких стейтах не було ще публичних шкіл і туди Кляра спрямувала свої наміри, опинившись в місті Бордентавн, Н. Дж. Прийшла вона туди, як кажуть „на перший вогонь", основала там першу публичну школу, зрушила громадянство до чину і жертв та за короткий час збудувалава школу на вісім кляс, ставши її директоркою.

Учителювала 18 років та здобула на вчительськім полі великі успіхи. Вкінці, ізза горляної недуги і перепрацювання, була змушена залишити учителювання. Виїхала до Вашинґтону лікуватись, а виздоровівши обняла становище секретарки в бюрі винаходів.

Була це державна посада і Кляра стрінулась з великою ворожнечою свого окруження, яке неґодувало ізза цього, що жінка дісталась на таке відповідальне становище, де мається до діла з усякого роду державними тайнами. Та Кляра мала вже до певної міри досвід у поборюванню подібних противностей і вдержалась на цій посаді завдяки своїй вродженій холоднокровности та високій інтеліґенції, чим доказала, що вона є гідна займати це відповідальне становище.

З вибухом горожанської війни в 1861 році, вона залишає цю працю, бо якась невисказана й непереможна сила тягнула її на боєвий фронт. І так опинилась вона на полі бою, серед граду куль, пролиття крови і всіх тих страхіть, які несе за собою війна.

Чотири роки вона не відступала з боєвих фронтів, які творились то тут то там. Шіснацять великих боїв пережила орґанізуючи систематичну поміч не тільки для ранених вояків, але рівнож і для цивільного населення в запіллі, яке підчас війни терпить від пошестей, голоду та нужди.

Потреба помочі була велика, праця була надмірна, але теж у Кляри була велика сила співчуття для потерпівших. Вона порушила всіма освновами суспільности, як написала перший поклик в ґазеті, в якім везвала населення до складання жертв для потерпівших. Її поклик передрукували всі інші американські ґазети. І поміч посипалась обильно. В цій гуманітарній праці Кляри Бартон виказала великий хист. Нераз вона знаходилась у великій скруті, в неможливих труднощах. Одначе завжди вміла дати собі раду з тими труднощами.

Після горожанської війни президент Линколн назначив Кляру Бартон управителькою бюра інвестиґації, яке мало на меті відшукати 80 тисяч вояків, яких департамент війни занотував як пропавших на війні. І знова на цій мозольній праці Кляра Бартон трудилась чотири роки. Вона розшукала тисячі вояків, які були попали в полон та вистаралась для них звільнення з полону. Тисячі ранених призначила на лікування. Близько 13 тисяч могил назначила іменами поляглих в боях, а вісім сот могил назначила табличками з написю „незнаний".

Викінчивши цю працю Кляра Бартон Почулась дуже втомленою і бачила, що потребує довшого відпочинку. Бо не тільки вона була віддана праці в бюрі інвестиґації, але їздила на запрошення з промовами та влаштовувала численні відчити, в яких розказувала свої переживання на боєвих фронтах та поширювала ідею орґанізованої гуманітарної праці.

Для відпочинку виїхала до Швайцарії а опинившись в Женеві в 1869 році, познайомились там з орґанізацією Червоного Хреста. Вона дізналась, що на міжнародній конференції в Женеві ще в 1839 році всі европейські держави підписали окремий договір, визнаючи Червоний Хрест міжнародною чисто гуманітарною інституцією для несення помочі раненим у війні воякам своєї чи ворожої сторони. Договір цей давав теж членам цієї гуманітарної інституції незайманість на полі бою.

Кляра Бартон відчула потребу стати членкою Червоного Хреста і не счулась, як обставини кинули її знова на боєвий фронт, бо саме тоді вибухла французько - пруська війна. З цієї війни вона вернула з залізним хрестом заслуги, який вручили її військові достойники за цю знова велику працю, яку віддала на полі бою.

Вернувши до Америки 1873 року, вона, одинока членка Червоного Хреста, апелює до Конґресу, щоби Злучені Держави вступили до міжнародньої орґанізації Червоного Хреста в Европі. Не так скоро удалось Клярі перевести це діло, бо аж у 1881 році Злучені Держави приняли її пропозицію. Основано тоді Американський Червоний Хрест, а Кляру Бартон назначено його головою. За її старанням до статуту Американського Червоного Хреста зроблено додаток, який поширював акцію А. Ч. Хреста не тільки до несення помочі в часі війни, як це було в статуті европейського Червоного Хреста, але теж до несення помочі цивільному населенню підчас народніх нещасть, як пошести та елементарні нещастя. Цей додаток до статуту зістав одобрений Конґресом Злучених Держав.

І саме цей додаток стає спасенним для Америки, бо вже в роках 1882-3 повстали великі пожарі мішиґанських лісів, які понищили багато людських осель і нанесли великої шкоди, оставляючи сотки родин без даху над головою. За цим наступила страшна повінь одної знайбільших рік, Місісіпі, яка позаливала тисячі акрів ріллі та забрала численні жертви в людях та домашній худобі. В 1884 році стейт Луізіяну навістив великий буревій, жертвою якого знова впали сотки вбитих і ранених та наступило жахливе матеріяльне знищення. Внедовзі по цім землетрус навістив околицю міста Чарлставн, прийшла посуха у стейті Тексас і знова повінь у Джавнставн, Пенсилвенії а в кінці жахливий буревій у полудневій Каролайні.

Ці історичні нещастя, які навістили нарід Америки, заставили Кляру Бартон до напруженої праці. Уряд зложив на її руки, як голови А. Ч. Хреста, великі грошеві засоби, провіянти і матеріяли, які вона справедливо розпроділювала між потребуючих помочі. Працюючи в цім напрямі Кляра відчувала велику полекшу у своїй так сильно чутливій на горе людські душі, коли мала змогу нагодувати сироту, пригорнути розгублену дитину, потішити вдову або заспокоїти матір у горю.

Поза активну працю в Червонім Хресті Кляра Бартон багато писала. Між замітнішими є її „Історія Червоного Хреста", яку написала на бажання Конґресу Злучених Держав, а опісля „Праця Ч. Х. в часі війни і мира".

В 1884 р. Кляра Бартон їздила на міжнародню мирову конференцію в Женеві як представниця Злучених Держав, де обговорювала питання помочі в часі воєн. Хоч народи Европи не приняли американського поширення цілей Червоного Хреста щодо помочі цивільному населенню, то Кляра Бартон добровільно зголосила свою услугу у двох критичних випадках невоєнного характеру.

В часі страшного голоду в Росії в 1891-2 роках А. Ч. Хрест під її проводом взяв активну участь в несенні помочі голодуючим, а знова в січні 1896 року порушена страшною масакрою вірмен турками, вона візвала американське населення і добродійні інституції до жертвенности на поміч вірменам. Виїхала до Константинополя з пятьома асистентами і там внесла прохання до турецького султана, щоби цей позволив А. Ч. Хрестови дати поміч потерпівшим.

Кляра Бартон дістала такий дозвіл, однак аж тоді, як вона та її помічники згодилися вмістити відзнаку півмісяця, як емблєм турецької віри над відзнакою хреста, чого домагався турецький султан.

Після цього турецький уряд не тільки дозволив А. Ч. Хрестови дати поміч потерпівшим вірменам, але теж самий дав свою асистенцію. Її праця знов увінчалась великим успіхом. Там пробувала Кляра Бартон пів року та вернула до Америки обвішана різними золотими медалями за свої заслуги. Слава про Кляру Бартон розійшлась не тільки по Америці, але теж і по всіх краях Европи. З пошани до її праці достойники різних країв посилали їй дарунки та багаті самоцвіти.

На склоні свого життя; ще в 1898 році, на поклик президента МекКінлея вона виїхала до Куби, де вибухла революція і там із звичайною її точністю приготовляла поміч потребуючим, доглядала ранених, голодних і взагалі віддала велику услугу населенню Куби. Коли в слід за революцією вибухла на Кубі війна з Еспанією, вона як той вояк спішила на поле бою і несла поміч, щоби зменшити народні терпіння.

Ще раз в 1900 році зістала покликана на поміч до Ґальвестон у Тексас, коли страшні розгукані филі океану заляли та знищили місто. Кляра Бартон прибула на місце катастрофи, одначе при праці сили її опустили. Мала вона вже тоді 80 років і оце перший раз на свойому довгому й трудящому життю була змушена вертати домів, не скінчивши наміченої праці.

Історія не згадує другої жінки, котраб визначалась такою самопосвятою, таким відданням услуг людству, такими геройськими вчинками, яких доконувала Кляра Бартон. І тому цілий світ клонив голову з пошаною перед нею. Ще десять літ прожила ця незломна жінка і до останніх майже днів кермувала працею Американськгоо Червоного Хреста.

Коли почулась близькою смерти, візвала своїх помічниць, щоби здати їм свій довголітній уряд голови. З великою пошаною переступали пороги спокоєм повитого дому, та коли почули бажання своєї голови, зі сльозами в очах кинулись до неї: „Ні, ні, ми не сміліб цього вчинити! Коли ти й попрощаєш нас, то як вельми цінена і заслужена голова Американського Червоного Хреста".

Так закрила свої втомлені очі до вічного сну 12. квітня 1912 року велика американська ґероїня, основниця і невсипуща працівниця Американського Червоного Хреста.

AMERICAN RED CROSS

Заходами Американського Червоного Хреста й Комітету Інтернаціонального Червоного Хреста післано воєнно-полоненим, американським і з Обєднаних Держав, харчів, одягу та інших річей, за час від 1-го січня 1941 до 31-го грудня 1943, на суму $48,562,874. Навіть тоді, як вояк попаде в полон, Червоний Хрест не залишає його. Жертвуйте на Воєнний Фонд Червоного Хреста на 1944 рік; поможіть утримати поміч полоненим!

НОВИЙ ПЛЯН ФОРСТМАНА

ҐРУПОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗА ОПЛАТОЮ ТРЬОХ ЧЕТВЕРТИН ПРЕМІЇ

КРІМ ЦЬОГО ФОРСТМАН ДОПЛАЧУЄ ТЕЖ ЗНАЧНУ ЧАСТИНУ ЗА ПООДИНОКЕ ОБЕРПЕЧЕННЯ ЖИТТЯ, НА ВИПАДОК НЕДУГИ, НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ ЧИ ІНШИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

ПАСЕІК (Ню Джерзі). — Корт Е. Форстман, предсідник підприємства Форстман Вулен Компані, проголосив сьогодні, що всі люди, заняті в його підприємстві безперервно 6 або більше місяців, мають право до цілої низки забезпечень. Між цими забезпеченнями є: забезпечення на життя, на лікування в шпитали, винагорода за недугу й нещасний випадок, а також за услугу лікарів і доглядачок-норсок. Цей плян обезпечень опрацьований на спілку з Метрополітен Лайф Іншюренс Компанією, дає спромогу робітникам Форстмана дістати зовсім показне обезпечення за малу ціну,при чім підприємство Форстмана само платить добру частину обезпеченевої премії.

Для докладного вияснення цього пляну наведемо оповістку предсідника Форстмана, видану до його робітників у фабриках в Пасаїк і Ґарфілд. У ній сказано таке:

„До всіх, хто працює у Форстмана:

„Кожна людина, що працює, виставлена на такі ризика, як: на безробіття, нещасливий випадок і на смерть. Нашим бажанням, відповідно до наших найліпших сил, є прийти з помочию нашим людям, щоб вони могли забезпечити себе в таких ризиках.

„Щоб подбати за сталу працю для наших робітників, ми посвячуємо багато енергії на поширення та втримання місць збуту, чи як то кажуть „маркету", для наших продуктів. Тому ми надіємося мати повно праці для наших робітників не лише під теперішню пору, але також і в повоєннім часі.

„Щоб захоронити наших людей перед нещасливими випадками, ми постійно наглядаємо над безпеченством у наших фабричних будинках; ми дбаємо про життя й здоровля наших людей, а також виплачуємо нагороду покаліченим робітникам точно так, як це приписує Закон про Робітниче Забезпечення („Компензейшен") в стейті Ню Джерзі.

„Дальше, щоб подбати про забезпечення життєве для наших людей, а також і на випадок недуги чи нещасливого припадку навіть поза працею, ми оце проголошуємо зовсім **новий плян.** Ми випрацювали в порозумінню з Метрополітен Лайф Іншюренс Компанією Плян Ґрупового Забезпечення за таку малу ціну, щоб була доступна кожному нашому робітникови. Плян увійде в життя, скоро лише добровільно зголоситься приняти його три четвертини (75%) наших людей, що надаються на обезпечення.

„Компанія доплатить до премії обезпечення своїх людей в такий спосіб, що робітник буде платити за обезпечення далеко менше, ніж коштувалоб його його обезпечення, колиб він самий платив за себе окремо.

(Підписано) **КОРТ Е. ФОРСТМАН,** Предсідник."

Коли ми розмовляли з п. Форстманом про його плян, він висловився, що цей плян це частина змагань компанії, щоб зробити все можливе, щоб створити якнайсприятливіші умовини для постійного заняття і для безпеченства життя та здоровля не лише на тепер, але і на післявоєнний час.

Пайкові купони і монетні значки

ВАШИНҐТОН. — Впродовж трьох тижнів, від 27. лютого до 20. березня, коли кінчиться речинець вживання зелених степсів при купні приправлених харчів, крамарі можуть давати споживачам „здачу" 1-пойнтовими зеленими стемпсами і монетними значками. Розуміється, робити це тоді, як споживач купує приправлені харчі.

Дотепер тільки жовтих однопойнтових стемпсів можна було (при купні мяса-товщу) вживати на здачу, а зелених однопойнтових стемпсів — ні. Тепер вже й цих можна. Дозволено робити це три тижні тому, що введені в життя монетні значки скоро не розповсюдяться і можуть бути такі околиці, в яких потреба вжитку зелених і жовтих однопойнтових стемпсів булаб конечна, бо їх потрібно на здачу. Особливо в цьому переходовому періоді.

В цьому власне тритижневому періоді переходу з старої пайкової програми до нової, простішої, до вживання монетних значків, буде можна вживати двоякого рода стемпсів. Одних на мясо-товщ, а других на приправлені харчі.

Синіх 10-пойтових стемпсів А8, В8 С8, Д8 й Е8 з четвертої воєнної пайкової книжки, можна вживати при купні приправлених харчів від 27. лютого до 20. травня. Зелених стемпсів К, Л і М з тої самої книжки, можна вживати при купні приправлених харчів від 27. лютого до 20. березня. Синіх монетних значків і зелених однопойнтових стемпсів можна вживати на здачу.

Червоних стемпсів А8, В8 і С8 з четвертої воєнної пайкової книжки — можна вживати при купні мяса-товщу від 27. лютого до 20. травня. Червоні стемпси Д8, Е8 і Ф8 будуть добрі від 12. березня до 20. травня. Жовті стемпси У і З з третьої пайкової книжки будуть добрі до 20. березня. Червоних монетних значків і жовтих однопойнтових стемпсів можна вживати на здачу.

Зелені стемпси К, Л і М, а також жовті стемпси У і З матимуть ту саму стару вартість С, 5, 2 і оден пойнтів.

Монетні значки вживатимуть на „здачу" за сині, зелені, червоні і жовті пайкові купони тільки тоді, як споживач щось купує. В одній трансакції не можна дати на „здачу" більше як девять монетних значків.

Зелені і жовті стемпси виходять з ужитку 20. березня, а їх місце заступлять монетні значки, які будуть вживатися всюди від 21. березня.

Інші зміни відносяться до вжитку монетних значків, стемпсів та інших форм упрощеної пайкової системи, яка зачалася з днем 27. лютого.

Введення в життя зеленого однопойнтового стемпна для „здачі" є одинокою більшою зміною в системі пайкування. Інші поправки зроблено на те, щоби було лекше ввести в життя монетні значки.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

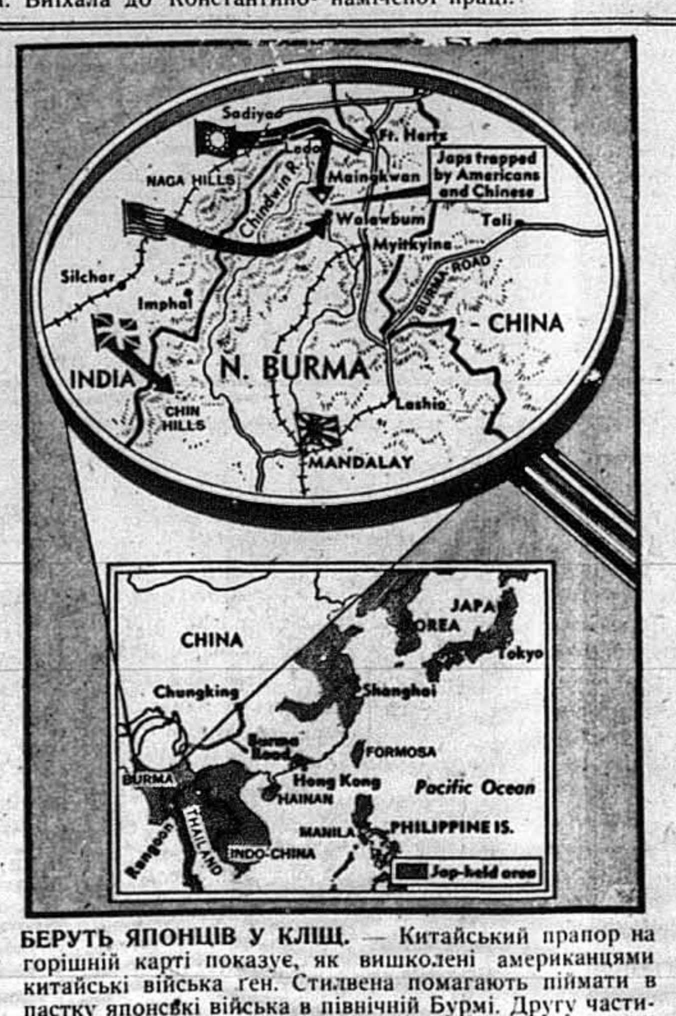
Акція продажі воєнних бондів.

Як тільки наше правительство проголосило продажу воєнних бондів, при українській греко-католицькій церкві св. Петра і Павла в Джерзі Ситі, Н. Дж., утворився сейчас Комітет для цеї акції. В склад комітету входять такі активні працівники як наш парох, о. сов. Володимир Лотович та адвокатський кандидат п. Степан Маґура.

Цей Комітет закуповував бонди для тих громадян і громадянок, що зголошувалися з тим до Комітету, як і реґістрував поза Комітетом закуплені бонди. Ось так цей Комітет продав і зареґістрував воєнних бондів аж до часу розписання четвертої позички на суму $170,725.

Коли зачалася наша кампанія за продажю четвертої воєнної позички Комітет закупит та зареґістрував доси, на рахунок української бондової акції, бондів на суму $31.000. Розуміється, що це є тільки частина закуплених нашими людьми бондів, бо кожний працюючий мусить закуповувати бонди там, де працює.

Треба з певністю надіятися, що до кінця цеї кампанії сума бондів закуплених і зареґістрованих через наш Комітет значно зросте. Досі в оконечнім висліді сума бондів закуплених та зареґістрованих через наш Комітет виносить $201,725. Значить: наш Комітет сповнив якслід свій горожанський обовязок.

БЕРУТЬ ЯПОНЦІВ У КЛІЩ. — Китайський прапор на горішній карті показує, як вишколені американцями китайські війська ген. Стилвена помагають піймати в пастку японські війська в північній Бурмі. Другу частину кліщів становлять американські ветерани з Пацифіку, котрі перейшли пішком джунґлями 200 миль, аби заскочити ворога іззаду.

З ДРУГОГО КОНГРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(В ДНЯХ 22. І 23. СІЧНЯ 1944, В МІСТІ ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.).

Реферат д-ра Лонгина Цегельського: „Поможіть Українським Жертвам Війни!"

(5)

Громадяни! П-ні Делегатки і Делегати!

Кожна війна несе із собою проблєму збігців — тисячі людей, що втікають з боєвого терену у безпечніщі околиці. Новітні війни, будучи війнами національними чи соціяльними, спричинюють крім того утечу великого числа людей не так перед страхіттями самої війни, як перед терором політичних чи соціяльних противників, що осягли перемогу. Особливо відноситься це до війни на сході Европи, де разом з пересуванням воєнного фронту доконуються соціяльні і політичні переВороти, що приневолюють тисячі і десятки а то й сотки тисяч людей ратуватися втечею в світ за очі.

Україна побоєвищем від 30 літ.

Український нарід в Европі виставлений на жорстокости війни і получених з нею пересувань різних влад чи не найбільше зі всіх народів континенту. Українське населення від 1919 року находиться знов в огні воєн і переворотів та переслідувань, що загрожують смертю, муками, вязницею, засланням соток тисяч людей — особливо інтеліґенції та свідоміших селян.

Повінь українських збігців.

Перше хлинула до середущої Европи — Чех, Німеччини та Австрії — хвиля утікачів із Закарпаття, збігців перед жорстокостями мадярів. Другою групою, що мусіла зміняти місце захисту, були українці у Франції, яких чимало наплило до Швайцарії, втікаючи перед наці стами. Коли большевики вперше насунули на Галичину, десятки тисяч західних українців були приневолені шукати захисту в Румунії, Чехословаччині, Німеччині і т. д. По відвороті німців з України знов десятки тисяч людей мусіли втікати перед местю большевиків. Крім того десятки тисяч українців опинились у глибині Совєтського Союзу забрані там з різних причин, а опісля як польські піддані дістались вони до країн передньої Азії, півн. Африки і т. д. Вкінці німці забрали десятки тисяч, а може й сотки тисяч українців до Німеччини та інших країв зах. Европи, де вони працюють, але з кінцем війни остануть без праці і без куска хліба у чужих, нераз ворожо настроєних країнах.

Вище міліона українських збігців.

Числа українців-утікачів та експатрійованих по різних країнах Европи, Азії і Африки не знаємо, але воно певно обертається повище міліона душ. Доля цих збігців та експатрійованих страшна і їм грозить справила загибіль або страшна нужда — тим більше, що всі дотичні країни їх тимчасового побуту самі будуть у крайній економічній потребі.

Українська акція помочі збігцям в першій світовій війні і по ній.

Нашим обовязком поспішити цим нещасним з поміччю і поратунком. В часі попередньої великої війни Український Комітет Помочі збігцям та взагалі жертвам війни у Відні, під проводом посла радн. Льва Левицького вів таку акцію і остане навсе у вдячній памяти нашого народу своєю чотирилітньою (1915-1919) опікою над потерпівшими від війни, що найшлися на чужині — а по війні плила щедра поміч з Америки від українців українським збігцем, молоді, бувшим жовнірам укр. армії, що опинились на чужині — в Польщі, Чехах, Німеччині, Австрії, Франції, тощо. Заслужились около того гуманітарного діла Комітет української молоді в Ню Йорку під проводом пп. Каштанюка (молодшого), Коцка, Андрейка (тепер д-р Юрій Андрейко), жіночі організації та інші. Вони помогли тисячам студентів, жовнірів, інвалідів перетривати лиху годину, добитись куснія хліба тощо. Велика їм дяка за це самаританське діло.

Розміри теперішнього нещастя без порівнання більші.

Тепер горе наших збігців в Европі без порівнання тяжче як в літах 1914-1919 і по них, а число їх може й вдесятеро більше. Вони не мають куди тікати, бо вся Европа в огні і вся буде в руїні. До Америки вступ замкнений. Поворот в рідну землю рівняється смерти. Тому поміч наша тимбільше потрібна і конечна.

Цею справою мусить занятись все українське громадянство в Злучених Державах, а таксамо у Канаді та Південній Америці. У тих краях мусять якнайскорше заснуватися українські комітети для помочі українським збігцям і експатрійованим, щоб бути готовими до акції сейчас, бо вже тепер є країни (Сирія, Палестина, Іран, Єгипет, тощо), де є наші збігці і де акція запомогова вже тепер можлива. Українська преса всіх американських держав, де лиш воно є, мусить дати цій справі пляновий розголос. Українські організації, особливо жіночі, повинні цю справу поставити як першу на програмі своєї діяльности. Українські Церкви і духовенство повинні дати їй горячу, справді християнську підпору.

(Кінець буде).

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: А. Біловус з Дітройту, Міш., $5; М. Давискиба $5 як жертву від 238 У. Н. Союзу з Бостону, Масс.; М. Шибінський з Амбридж, Па., $3; о. М. Кузьмак з Шамокін, Па., $5; Іван Смолій з Ню Йорку, Н. Й., $10; А. Кмець $9 як жертву зібрану п-нею Вовк на весіллю в Гейстінґс, Н. Й.

ЯК ДОВГО ДІЄ ГОРМОН?

Гормони і лікування гормонами багатьох недуг є тепер дуже „модне" в медицині. І справді відкриття тих таємних субстанцій, що є здобутком останніх літ, причинилося значно до можливости вилікування різних недуг, що повстають від розладдя, коли організм витворює неправильно гормони чи коли зовсім бракує в організмі недужої людини. Гормонові ліки витворюють тепер або через витяги гормонів із тваринних гормонотворчих залоз (напр. інсуліни, що потрібна конче для вдержання життя і недужих на цукрову недугу), або т. зв. синтетично, складаючи штучно гормон з хемічних первнів, що можливе тільки тоді, коли хемічний склад даного гормону є докладно відомий. Лікарі подають звичайно недужому гормони у підшкірних домясневих впорскуваннях, бо тоді вони діють найсильніше. Звичайно гормональні препарати дуже дорогі, тому лікування ними доволі дороге.

Брок і Друкрей перевели цікаві досліди над тим, як довго діє одноразова давка гормону. Вони подавали щурам-самицям позбавленим жіночих полових залоз-яєчників гормон фоліклуліну, який саме надає самичкам їхні прикмети самичок. Згадані дослідники подавали гормон в малих мішочках з тонкого колльодію. Одним щурам подавали згаданий гормон у розчині оливи, іншим у формі кришталиків. Показалося, що вплив гормону на тварини в олиєвім розчині тревав тільки 4—6 днів, а в кришталиках діяв коло 14 місяців (!), а його активність зникала дуже поволі. Згадані дослідники вияснюють це цікаве явище тим, що кристалічний гормон майже не розпускається у воді і тому організм розпускає його поволі і поступенно, зате гормон в олиєвім розчині організм втягає звідти, де його впорскнули дуже скоро і скоро його розкладає на нечинні хемічні сполуки.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ВІДЗНАЧЕНИЙ ЗА ВОЄННЕ ЗУСИЛЛЯ.—Генерал Генрі Г. Арнолд (наліво), начальник американських повітряних сил, щойно надав медалю за визначну службу для війни Вилсонови, президентови „Генеральної Електричної Ко.", котрий є предсідником Американського Арбітраційного Союзу. Доручення медалі відбулося оноді в готелю Пієр, у Ню Йорку.

ВЖЕ Й ЯПОНЦІ БАЧУТЬ ПРОГРУ.

ЧУНКІНҐ. — Люди, що були недавно в Шанґгаю, подають, що там живе тепер коло 100,000 японців, які назагал поводяться тепер супроти китайців чемно. Головно інтеліґенти ведуть супроти китайців певного роду апізерську політику, гейби казали: „Ми вам поможемо тепер, але ви нам мусите помогти пізніше". Інтеліґентні люди вже зрозуміли, що Японія війну програє.

ФРАНЦУЗИ РБИРАЮТЬСЯ „ОЧИЩУВАТИ" ПРЕСУ.

АЛЖІР. — Комісар справедливости обіцяв французькому тимчасовому дорадному зборови кампанію за „очищення" французької преси. Всім ґазетярам, що проявляли про-вішівські симпатії, мають відобрати членство в ґазетярській юнії.

ПІДПИРАЙТЕ БИЗНЕСМЕНІВ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ", А ТИМСАМИМ ПІДПРЕТЕ „СВОБОДУ".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АРНОЛД, ПА. — Уряд Бр. св. Арх. Михаїла, від. 296. повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. березня, точно в 2. годині пополудні, в У. Н. Домі; як звичайно. Просимо членів зійтись точно на ці збори бо є дуже важні справи і на цих зборах мусять бути полагоджені. З нагоди 50-літнього ювилею У. Н. Союзу ведеться кампанія за приєднування нових членів. Нам є призначено приєднати 24 члени. Це є досить скромне число, тому просимо членів до співпраці в приєднуванню. Старайтеся привести нових членів на ці збори. — І. Балабан, предс.; М. Зейледух, секр.-кас.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. — Квартальні збори Тов. ім. С. Мельничука, від. 331, відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 2. пополудні. Просимо всіх членів і členиць явитись на ці збори, бо маємо важні справи до вирішення. — М. Ключка, предс.; А. Матолич, кас.; А. Романюк, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 73, відбудуться в суботу, 18. березня. Обовязком членів є бути на зборах та вирівнати свої вкладки. Є справи до полагодження. Члени, котрі ще не купили бондів, мають на зборах взяти аплікації і купити бонди та звернути посвідки, щоби можна вислати на час до комітету. — Відділовий уряд.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147. повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. березня, в гали парохіяльній, 803 Фронт стр. в 2. годині пополудні. Повинністю кожного члена є прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. Памятайте, що з нагоди 50-літнього ювилею екзекутива призначила на наш відділ приєднати 35 нових членів. Тож просимо членів старатися виповнити свій обовязок. — За уряд: Й. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Квартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 19. березня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо членів прийти на час і вирівнати всі свої довги. Будуть важні справи до полагодження. — Уряд.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 1. пополудні, в парохіяльній салі, 74 Геррис Еве. Просимо всіх членів прийти на ці збори точно, бо будуть важні справи до обговорення і полагодження. Члени, що закупили воєнні бонди на українськім здвигу продажі бондів, можуть на цих зборах дістати їх в урядників. — І. Кокольський, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в неділю, 19. березня в Українській Гали, 74 Лаурел, в 1. годині пополудні. Є важні справи до полагодження, як рівнож справа 50-літного ювилею, в якім наш відділ обовязаний взяти участь разом з іншими відділами нашої округи. Довгуючі члени мають вирівнати свій довг і старатися платити вкладки на час. — В. Шипула, предс.; О. Костюк, секр-кас.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 12:30 пополудні, в церковній салі, 1944 Ірі ул. Обовязком кожного члена є прийти на збори і вивнати вкладки та придбати найменше одного нового члена в цім році. — Уряд.

ОЛИФАНТ, ПА. — Подаємо до відома членам Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. березня, зараз по Сл. Божій, в парохіяльній школі, кімната ч. 3. Просимо всіх членів точно зійтись на збори і полагодити біжучі справи. — Секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 19. березня, в 2. годині пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 13 Вашинґтон ул. Просимо прийти і вирівнати свої вкладки. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 18. березня, в годині 7:30 ввечір, в домі 122 Ліберти вул. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Квартальні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 2. пополудні, в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Всіх членів просимо прийти на ці збори, бо маємо багато нових справ до рішення. Рівнож повідомляємо всіх членів і члениць, що з причини Великодних Свят збори в місяці квітни відбудуться тиждень пізніше, себто 23. квітня, а не 16. — П. Головачук, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 6. ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Котрий член не може ходити на збори і плати місячно, то може заплатити наперед піврічно або річно, зашо отримає опуст у вкладках. Довгуючі члени будуть суспендовані, коли не заплатять своїх вкладок. Не забуваймо за приєднування нових членів в цім ювилейнім році. — О. Логин, предс.; М. Фурка, кас.; Т. Наконечний, фін. секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Квартальні збори Тов. Любов, від. 370, відбудуться в неділю, 19. березня, в церковній гали, 127 Парк ул., зараз по Сл. Божій. Просимо всіх членів прийти і принести ресіт від купна бондів. — М. Сампара, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69. відбудуться в суботу, 18. березня, в 8. год. ввечір, в церковній гали св. Юра, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Диктей, секр.

ТАРЗАН, ч. 937. Несподіваний напад.

Переконана, що незнаний чоловік це ворог Тарзана, Зіла рішилася його вбити.

Почувши, що хтось на нього скочив, Слим крикнув з дива.

Тарзан, що йшов слідом за 2 наці стами, обернувся, щоб побачити, що сталося.

Вояки теж почули крик і оглянулися та побачили Тарзана як близьку ціль своїх рушниць.